

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата педагогічних наук, доцента Юрченка Артема Олександровича
на дисертацію Нечипоренко А.В.

**«ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА
МАГІСТРІВ ВІЗУАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА
В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ США»,**
подану на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Актуальність наукового дослідження Нечипоренко А.В. на тему «Професійна підготовка магістрів візуального мистецтва в закладах вищої освіти США» зумовлена зростаючими вимогами до професійної підготовки магістрів візуального мистецтва в контексті реформування мистецької освіти та інтеграції України в європейський та світовий освітній простір. Значний інтерес становить вивчення американського досвіду, де мистецька освіта поєднує академічну підготовку з розвиненою системою практикоорієнтованого навчання та креативних індустрій. Аналіз таких підходів дозволяє виробити ефективні стратегії модернізації української системи підготовки фахівців, сприяючи підвищенню її конкурентоспроможності й відповідності сучасним культурним і професійним викликам.

Дисертація є складовою комплексного дослідження кафедри педагогіки Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка «Теоретичні та методичні засади інноваційного розвитку освіти у національному, європейському та глобальному контекстах» (реєстраційний номер 0121U107883).

Тему дисертації затверджено вченою радою Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (протокол № 3 від 30.10.2023 року).

Наукова новизна та практична значущість одержаних результатів.

Дисертаційне дослідження Нечипоренко А.В., на наш погляд, відзначається безперечною науковою новизною та практичною значущістю. Зокрема авторкою вперше у вітчизняній педагогічній науці цілісно з'ясовано теоретичні та організаційно-педагогічні засади професійної підготовки магістрів візуального мистецтва в закладах вищої освіти США; висвітлено сутність феномену професійної підготовки магістрів візуального мистецтва в закладах вищої освіти США як предмету порівняльно-педагогічних досліджень; окреслено концептуальні та історичні засади професійної підготовки магістрів візуального мистецтва в закладах вищої освіти США;

охарактеризовано нормативні та змістові засади професійної підготовки магістрів візуального мистецтва в закладах вищої освіти США; обґрунтовано методичні та організаційні засади професійної підготовки магістрів візуального мистецтва в закладах вищої освіти США; визначено сучасний стан професійної підготовки магістрів візуального мистецтва в закладах вищої освіти України й розроблено рекомендації щодо використання позитивного американського досвіду в цих закладах.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що обґрунтовані автором теоретичні, нормативні, змістові, методичні та організаційні засади професійної підготовки магістрів візуального мистецтва в закладах вищої освіти США можуть бути використані у процесі формування державної освітньої політики в галузі вищої мистецької освіти, розроблення професійних стандартів та методичного забезпечення означеного процесу, викладання лекційних та практичних занять для здобувачів освіти першої, другої та третього рівнів вищої освіти педагогічних та мистецьких закладів вищої освіти. Матеріали дослідження, а також джерельна база будуть корисними в подальших наукових пошуках у відповідних галузях наукового знання, освітньому процесі закладів вищої освіти тощо.

Повнота викладу матеріалу дисертації в публікаціях

Основні положення та результати дослідження висвітлено у 38 наукових публікаціях, із яких 1 розділ у колективній монографії, 7 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у виданні, що індексується міжнародною наукометричною базою Web of Science, 24 праця апробаційного характеру.

Спрямованість міжнародних та всеукраїнських наукових конференцій, під час яких відбувалась апробація результатів дисертаційного дослідження, характер статей здобувачки, у яких відображено основні наукові результати дослідження, повною мірою розкривають дослідницьку проблему. Таким чином, можемо стверджувати, що матеріали дослідження пройшли належну апробацію.

Ступінь обґрунтованості наукових положень

Ознайомлення з текстом дисертації Нечипоренко Н.А. дає підстави констатувати наявність логічної побудови й послідовності у висвітленні ходу дослідження та його результатів. Здійснено глибокий аналіз понять за темою дисертації. На основі наукового пошуку обґрунтовано й виражено концептуальні положення дослідження, висвітлено можливості імплементації позитивного американського досвіду на українському ґрунті.

Дисертація має чітку структуру. У вступі коректно й обґрунтовано визначено актуальність теми та науковий апарат дослідження. Відповідно до поставленої мети, що полягає у з'ясуванні теоретичних та організаційно-

педагогічних засад професійної підготовки магістрів візуального мистецтва в закладах вищої освіти США, окреслено п'ять завдань, розв'язання яких стало можливим завдяки використанню доцільно обраного комплексу теоретичних та емпіричних методів, схарактеризовано наукову новизну і практичне значення отриманих результатів, відображено відомості про апробацію, структуру та обсяг дисертації.

У першому розділі «Теоретичні засади професійної підготовки магістрів візуального мистецтва в закладах вищої освіти США» висвітлено сутність феномену професійної підготовки магістрів візуального мистецтва в закладах вищої освіти США як предмету порівняльно-педагогічних досліджень, окреслено концептуальні та історичні засади професійної підготовки магістрів візуального мистецтва в закладах вищої освіти США.

Цілком переконливою є здійснена авторкою характеристика основних концептуальних підходів, що виступають підґрунтям професійної підготовки магістрів візуального мистецтва в США, а саме: трансформаційного, експертного, катарсичного, аксіологічного та порівняльного (відносного) тощо.

Дисертантом простежено генезу професійної підготовки магістрів візуального мистецтва в закладах вищої освіти США й доведено, що вища мистецька освіта в країні розвивалася під впливом європейських тенденцій, лише згодом трансформувавшись у власне національне явище; окреслено діяльність перших інституцій, що наслідували європейські академії мистецтв та висвітлено загальні тенденції зародження викладання візуального мистецтва в американських університетах – Гарвардському, Єльському, Принстонському, Колумбійському та Нью-Йоркському.

Другий розділ дисертації присвячено розв'язанню третього і четвертого завдань дослідження, а саме – окреслити нормативні, змістові, методичні та організаційні засади професійної підготовки магістрів візуального мистецтва в закладах вищої освіти США. У такому контексті заслуговує на схвалення проаналізована авторкою широка джерельна база нормативних документів, що регламентують професійну підготовку магістрів візуального мистецтва в закладах вищої освіти США.

Наукову цінність становить детально висвітлене авторкою дисертації методичне (інноваційні методи та технології) та ресурсне (сучасне обладнання, інструменти, аудиторії для індивідуальної роботи, комп'ютери з відповідним програмним забезпеченням для мистецтва та дизайну й периферійні пристрої, необхідні для роботи в традиційному і цифровому сере) забезпечення професійної підготовки магістрів візуального мистецтва в закладах вищої освіти США.

Третій розділ дисертаційного дослідження спрямований на визначення сучасного стану професійної підготовки магістрів візуального мистецтва в закладах вищої освіти України й розроблення рекомендацій щодо використання позитивного американського досвіду в цих закладах.

У межах даного розділу значну наукову цінність становлять рекомендації щодо модернізації професійної підготовки майбутніх фахівців на основі п'яти ключових аспектів (нормативно-правового, організаційного, змістового, методичного та технологічного) на державному та інституційному рівнях.

Серед першочергових кроків на державному рівні визначено необхідність удосконалення класифікатора спеціальностей з урахуванням міждисциплінарних освітніх програм; розроблення галузевих стандартів, орієнтованих на результат; забезпечення автономності закладів у проєктуванні програм; оновлення умов вступу до магістратури з урахуванням творчих критеріїв добору; розширення державного фінансування й грантової підтримки; формування правових засад для використання ІІІ в мистецькій освіті. На інституційному рівні акцент зроблено на створенні вільних мистецьких просторів і галерей як елементів освітнього середовища; покращенні матеріально-технічної бази для забезпечення прикладних аспектів навчання; упровадженні міждисциплінарних програм на стику мистецтва, технологій і гуманітаристики; уніфікації програмної структури з орієнтацією на професійний цикл; застосуванні дуальної освіти через партнерство з інституціями культури. Водночас визначено пріоритетність оновлення навчально-методичного забезпечення з урахуванням міжнародного досвіду та участі фахівців-практиків, а також розвиток технологічної інфраструктури: створення цифрових платформ, впровадження VR/AR, адаптація інструментів штучного інтелекту в освітній процес. Зміст дисертації вдало доповнюють додатки.

Оцінка змісту та оформлення дисертації

Дисертаційна робота відповідає чинним вимогам щодо змісту та оформлення, відзначається зрозумілим та доступним для сприйняття стилем викладу наукових положень, матеріалів та висновків.

Ознайомлення з текстом дисертації Нечипоренко А.В. дає підстави стверджувати, що рецензована наукова робота є цілісною, самостійною, завершеною працею, що пройшла належну апробацію та відповідає чинним вимогам.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації

У цілому позитивно оцінюючи результати представленої Нечипоренко А.В. дисертаційної роботи, необхідно окреслити певні дискусійні положення щодо змісту роботи, а також висвітлити окремі побажання:

1. Було б корисно розширити розділ, присвячений перспективам імплементації позитивних концептуальних ідей американського досвіду в українську систему вищої освіти, зокрема шляхом розгляду можливих ризиків та обмежень.

2. У дисертації доцільно було би передбачити розроблення й упорядкування тезаурусу ключових термінів і понять, що стосуються професійної підготовки магістрів візуального мистецтва в закладах вищої освіти США. Такий глосарій забезпечив би єдність термінологічного апарату дослідження та сприяв би уніфікації наукового дискурсу у сфері мистецької освіти.

Висновок

Ураховуючи актуальність досліджуваної проблеми, наукову новизну положень дисертаційної роботи, обґрунтованість, достовірність, теоретичну та практичну значущість отриманих результатів, вважаємо, що дисертація Нечипоренко А.В. на тему «Професійна підготовка магістрів візуального мистецтва в закладах вищої освіти США» має завершений, цілісний, авторський характер і відповідає чинним вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії», затвердженому Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), а її авторка Нечипоренко Анна Віталіївна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки галузі знань 01 Освіта / Педагогіка.

Рецензент

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри інформатики
Сумського державного педагогічного
університету імені А. С. Макаренка

Артем ЮРЧЕНКО

